

Onderzoekers foerageren ook

Het is mei. Tenzij het regent, zijn de bijen de hele lange dag aan het zoeken en binnenhalen van nectar, stuifmeel, propolis, water. Dat foerageren gebeurt om te voorzien in de behoeften van het hele bijenvolk op dit moment: als het heet is moet er meteen water worden gehaald om het volk te koelen. Maar ook met het oog op de toekomst. De conditie van het bijenvolk is gevormd door de foerageeractiviteiten eerder in het voorjaar. Toen hebben de bijen hebben meer gehaald dan ze acuut nodig hadden, zodat ze heel veel eitjes en larven konden verzorgen, die nu een groot leger aan foerageerders vormen. Het einddoel ligt in de toekomst: zich vermeerderen én de komende winter glansrijk doorstaan.

Niet alleen bijen foerageren

Net als bijen leggen ook mensen voorraden aan voor de tijden dat er niet te foerageren en te oogsten valt. Wat dat betreft zijn bijenonderzoekers net bijen. Wij als onderzoekers van bijen@wur moeten ook regelmatig op zoek naar foerage: geld voor toekomstig onderzoek dat bijdraagt aan een betere bijenhouderij. Met als uiteindelijk resultaat dat het fruit bestoven wordt en bloemen in tuinen en de natuur zaad maken.

Parallellen

Hoe gaat dat foerageren om onderzoeksgeld? Het is mij de laatste maanden extra opgevallen dat veel mensen die niet thuis zijn in de onderzoekswereld daar geen idee van hebben. Daarom wil ik over een paar aspecten wat vertellen. Dit is een blad voor bijenhouders, dus waarom niet door een paar treffende parallellen met het foerageren van bijen te trekken? Eerst een paar kernbegrippen die we al kennen rond het foerageren van bijen: zoeken - strategie (wat wel, wat niet) - opportunisme (een voor het grijpen liggende oogst is niet te versmaden) - concurrentie - samenwerking.

Zoeken

Lindauer ontdekte ruim een halve eeuw geleden dat een bijenzwerm bestond uit voornamelijk inactieve, wachtende bijen. Het viel hem op dat er een paar bijen buiten de zwerm heel actief waren. Hij herkende ze omdat ze stoffig en vies waren. Dat waren de verkenners, ze zochten naar een nieuwe woning. Als wij 'uitvliegen' voor opdrachten kiezen we misschien een nettere outfit dan gewoonlijk, maar ook wij verdelen het zoekwerk. Niet iedereen zoekt voortdurend, er zijn ook andere taken die af moeten. Soms vinden verkenners nestholten die niet geschikt zijn; dat wordt dan via dans gecommuniceerd. Zo ongeveer gaat dat ook bij ons. Het liefst zo snel mogelijk, want dan heeft het nog weinig energie gekost.

Het zoeken naar onderzoeksfoerage betekent dat je bijhoudt waar mogelijk geld voor onderzoeksopdrachten te vinden is. Op het vinkentouw zitten voor allerlei 'tenders' en 'calls' (aanvraagrondes voor fondsen) en tegelijk in de gaten houden wie er verder op dergelijke geldbronnen

zitten te spinzen. Concurrenten maar evengoed samenwerkingspartners.

Concurrentie

Soms besluit een zwerm een bepaalde woning te betrekken, blijkt een andere zwerm ze net voor te zijn geweest. Jammer, want dan moet de zwerm opnieuw beginnen. Bovendien is er al energie in gestoken en die is ook in een zwerm beperkt. Dit overkomt ons ook. Je hebt je best gedaan om een mooie onderzoeksopdracht in de wacht te slepen en dan blijkt de concurrent net iets sneller of beter gefoerageerd te hebben. Dit is deel van het spel, maar het is zonde als er al veel tijd en geld in is gestoken en dat die dan niks opleveren.

Samenwerking

Binnen de groep wordt natuurlijk samengewerkt, via een goede taakverdeling, maar ook door flexibiliteit, zodat je werk van elkaar over kunt nemen. Waar kennen we dit ook alweer van?

We zouden onze samenwerking met ande-

Staan v.l.n.r Tjeerd Blacquièrre, Bram Cornelissen, Coby van Dooremalen, Sjef van der Steen, Victor Obregon Arzaluz, Michael Smith, Michiel Glorius, hurkend Chula Hok Ahin en Esther Stam

Uit de imkergemeenschap

re groepen met wat goede wil kunnen vergelijken met samenwerking tussen bijen en hommels. Als korttongige hommels gaatjes bijten in de bloem van rode klaver omdat de bloem ze te diep is, kunnen vanaf dat moment ook de honingbijen bij de nectar. Als je een mooie kans voor een opdracht ziet, maar je 'tong is te kort en de bloem te diep' dan zoek je samenwerking met een groep die het ontbrekende wel in huis heeft. Het resultaat is een win-winsituatie, ook al moet je de buit delen. Het hoort dus ook bij ons foerageren te weten wat andere groepen kunnen en hoe we krachten kunnen bundelen.

Strategie en opportunisme

Het heeft voor honingbijen geen zin te foerageren op zeldzame bloemen of op soorten die weinig nectar of stuifmeel opleveren: kortom waar de inspanning in verhouding tot de oogst te groot blijkt. De bijenstrategie is als volgt: dat waar ze mee bezig zijn leren ze steeds beter te doen, en daar houden ze aan vast (bloemvastheid). Totdat ze via de dans wordt duidelijk gemaakt dat switchen naar een nieuwe voedselbron meer oplevert. Na de bloei van de linde moet je toch echt wat anders.

Een onderzoeksgroep kent een soortgelijke marktstrategie. Die van specialisatie, maar ook met voldoende flexibiliteit. Over een uitgezette strategie moet je dan ook steeds weer nadenken en discussiëren, want ook onze omgeving verandert voortdurend.

Succesvol foerageren betekent werk!

Als bijen goed hebben gehaald groeit het volk snel. Dat betekent heel veel activiteit (larven grootbrengen, voorraadbeheer enzovoorts). Het betekent ook de noodzaak om er nog meer op uit te gaan om al die monden te voeden. Ook wij als onderzoeksgroep breiden uit als we veel opdrachten binnen halen, zo verwelkomen we onlangs als nieuwe onderzoekster Coby van Dooremalen.

Zowel een bijenvolk als een onderzoeksgroep zoekt steeds naar de goede balans tussen voldoende opdrachten en de bijpassende werkkraft.

In een volgend artikel leg ik wat concreter uit wat foerageren naar onderzoeksbudgetten echt betekent, en waar we als bijen@wur zoal op vliegen...

foto Imkersvereniging Helmond

5 juni

Natuurmarkt Helmond: Traditie en kwaliteit vóór kwantiteit

In stadswandelpark de Warande is op zondag 5 juni de jaarlijkse Natuurmarkt Helmond (12.00 tot 17.00 u). Organisaties en verenigingen geven demonstraties en voorlichting op het gebied van natuur en milieu, gericht op het hele gezin! Ook zijn er vele doeactiviteiten, zeker voor kinderen. De Natuurmarkt is niet-commercieel, toegang is gratis. Op de natuurmarkt, georganiseerd door Imkersvereniging Helmond e.o. en het Natuur- en milieucentrum Helmond, komt de natuur in 45 kramen en de Bijenhal veelzijdig aan bod. De organisatie wil de markt niet groter laten worden: kwaliteit gaat voor kwantiteit! Verder in het park: gratis openluchtconcert in het Carat-muziekpaviljoen (12-14 u.), midgetgolfbaan, dierenparkje, restaurant. Voor een impressie van voorgaande markten zie www.imkersvereniginghelmond.nl.

Het GPS-adres is Kluis 1, 5707 GP Helmond. Ad van Grinsven, t 0492-382914, e ad.van.grinsven@imkersvereniginghelmond.nl. Zie vooral de website van Imkersvereniging Helmond e.o. www.imkersvereniginghelmond.nl

9 en 10 juli Landelijke Open Imkerijdag Al aangemeld als deelnemer?

In het tweede weekend van juli stellen imkers en lokale afdelingen hun imkerij open voor het publiek. Evenals in 2010 kunnen we met elkaar dit evenement tot een groot succes maken.

De Open Imkerijdag is een unieke gelegenheid bezoekers in het hele land kennis te laten maken met de wereld van het bijenhouden en de mensen die daar mee bezig zijn. Het thema is Bloemen, bijen en vlinders. In deze editie trekken NBV en de Vlinderstichting samen op om aandacht te vragen voor rijke, gevarieerde en langdurig beschikbare dracht.

Het presentatiepakket met banner, informatiemateriaal en bloemzaden is afgestemd op het thema. Meldt u (**N.B. alleen via de website van de NBV**) aan als deelnemer en bestel een of meer presentatiepakketten. Op www.bijenhouders.nl in de rubriek Actueel vindt u alle informatie. Voor een voorbeeld van te downloaden posters zie pagina 23.